

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

Besedilo ni lektorirano!

Magnetogram novinarske konference predsednika Vlade Rs Janeza Janše, 18. januar 2006

PREDSEDNIK VLADE RS JANEZ JANŠA: »Lep pozdrav vsem skupaj. Upam, da se slišimo, če se že vidimo ne vsi. Na današnji tiskovni konferenci bi želel spregovoriti o dveh zadevah, vezanih na zunanjo politiko. V zadnjih dneh ali tednih je bilo s strani predsednika države dano nekaj pomembnih zunanjepolitičnih pobud, predvsem v zvezi z reševanjem humanitarne krize v Sudanu. Naj povem, da vlada podpira te pobude predsednika države. Zdi se nam pomembno, da tudi Slovenija, ki je stabilna država, ne več država na repu po razvitosti, sodeluje pri reševanju problemov v globalnem svetu. Na lestvici prioritet s humanitarnega vidika je zagotovo kriza v Darfurju tista, ki bi ji bilo treba nameniti bistveno več pozornosti, kot se to dogaja danes. Seveda pa se je treba zavedati, da je pred učinkovito humanitarno pomočjo v Sudanu potrebno zagotoviti vsaj minimalne varnostne razmere, tako da ne bo ogroženo delo humanitarnih delavcev in da bo ta pomoč učinkovita. Teh razmer zaenkrat v pokrajini Darfur še ni, oziroma so celo v zadnjem času slabše, kot so po podpisu mirovnega sporazuma. Iz tega vidika je akcija lahko učinkovita samo, če bo potekala v dveh fazah. Najprej zagotovitev varnostnih razmer, kjer se je tudi po mojem mnenju nujno potrebno vključiti s strani Združenih narodov, varnostnega sveta in enot Organizacije afriške enotnosti, ki zdaj opravljajo neko napol mirovno funkcijo. Podeliti mandat silam OZN in te enote okrepiti tudi s silami iz drugih držav, ker očitno je Afrika tukaj prešibka, da bi zagotovila stabilne varnostne razmere. Pridružujemo se vsem tistim apelom, ki opozarjajo na pomembnost hitre in učinkovite akcije, kajti v nasprotnem primeru bo možno govoriti o ponovitvi humanitarne katastrofe, kot se je to dogajalo v nekaterih drugih afriških državah in na kar nobena mednarodna organizacija in posamična članica OZN ne more biti ponosna. Slovenija tudi formalno bo sodelovala v vseh teh aktivnostih v okviru kapacitet, ki so nam na voljo. Za neke večje samostojne humanitarne akcije, ki bi bile hitre in učinkovite, Sloveniji primanjkuje predvsem transportnih sredstev za hiter letalski prevoz. S tega vidika je nujno sodelovati s tistimi, ki takšne možnosti imajo. Če se bo varnostna situacija umirila, potem bo Slovenija zagotovo del tega humanitarnega projekta.

Druga zadeva, ki bi jo želel komentirati na tej novinarski konferenci je odločitev vlade, da pošlje v Irak štiri inštruktorje slovenske vojske, ki bodo pomagali pri usposabljanju iraških varnostnih sil. Usposabljanje iraških varnostnih sil je v tem trenutku ključna pot k zagotovitvi miru in stabilnosti v Iraku. To je ugotovljeno v številnih resolucijah OZN. OZN je že s prvo resolucijo na to temo, junija 2004, pred letom in pol, pozvala vse članice OZN, da pomagajo pri stabilizaciji razmer v Iraku. Predvsem pri usposabljanju varnostnih sil, tako da bo Irak po izvedenih demokratičnih spremembah sposoben sam zagotavljati lastno varnost in stabilnost. Od sprejetja te prve resolucije varnostnega sveta OZN je bila v Iraku sprejeta nova ustava, izvedene so bile volitve, še prej je začasna vlada dobila mandat, da ureja tudi ta vprašanja. Iraška vlada je, mislim da deset dni po tistem, ko je bila junija leta 2004 sprejeta resolucija OZN, zaprosila za pomoč zvezo NATO. Zveza NATO je na svojem vrhu v Carigradu, tudi

julija 2004, sprejela sklep o tem, da pomaga pri stabilizaciji razmer v Iraku, predvsem z usposabljanjem lastnih iraških sil. Ne glede na to, kako kdo gleda na vzroke in razplet dogodkov v Iraku, je popolnoma jasno, da Irak ne bo varna in stabilna država, dokler Iranci sami ne bodo sposobni poskrbeti za svojo varnost. S tega vidika je usposobitev učinkovitih, tudi civilno nadzorovanih varnostnih oziroma vojaških in policijskih sil v Iraku ključni pogoj za vse ostale ukrepe, s katerimi se bodo razmere stabilizirale. Tega se zaveda celotna mednarodna skupnost, celotna zveza NATO, celotna Evropska unija.

V tem trenutku praktično vse države članice NATO in članice EU sodelujejo pri tem projektu, še enkrat poudarjam, na podlagi štirih resolucij OZN, ko gre konkretno za NATO, tudi na podlagi odločitve vrha NATO, ki jo je sosprejemala tudi Slovenija julija 2004. Napačna je trditev, da nekatere evropske države ne sodelujejo, še posebej so napačne trditve, da pri tem ne sodelujejo nekatere največje evropske države kot so Nemčija, Francija in Španija. Še posebej Nemčija in Španija sta v zadnjih dveh letih usposobili na stotine pripadnikov iraških vojaških in policijskih sil. Samo Nemčija je na svojem lastnem ozemlju, se pravi v Nemčiji, in ozemlju Arabskih Emiratov, kjer je vzpostavila svoj trenažni center, ga sama zavarovala, ga financirala in tudi logistično oskrbovala, v letu 2004 in 2005 usposobila več kot 600 častnikov iraške vojske. Španija je tudi na lastnem ozemlju, potem ko je svoje sile umaknila iz intervencijskih sil v Iraku, zagotovila večje število trenažnih centrov, preko katerih usposablja pripadnike iraških varnostnih sil. Francija je v Afganistanu prevzela eno ključnih vlog, zato da so se od tam v Irak napotile nekatere druge sile, ki so prej sodelovale v Afganistanu in danes ima Francija ključno odgovornost v osrednjem Afganistanu oziroma v Kabulu. Tako, da je Slovenija, gledano realno, ena najbolj zadnjih članic NATO in EU, ki se je vključila v prizadevanje za stabilizacijo Iraka na podlagi resolucije varnostnega sveta OZN, ki je bila sprejeta že junija 2004. Ta vlada je pač dokončala postopke, ki so bili začeti že v prejšnjem mandatu. S tem ne trdim, da to ni odločitev te vlade – to je odločitev te vlade, za katero imamo podlago v ustavi, v zakonih in v mednarodnih pogodbah. V kolikor te odločitve Slovenija ne bi sprejela, oziroma v kolikor Vlada Republike Slovenije letos te odločitve ne bi sprejela, bi ravnala izrazito neverodostojno glede na obljube, ki do bile dane, glede na sklep, ki je bil sprejet že novembra 2004, se pravi še ob izteku prejšnje vlade, da bo tudi Slovenija sodelovala pri tem projektu. Prvotni sklep govori o tem, da bo Slovenija zagotovila pet inštruktorjev za NATO šolsko misijo oziroma za NATO misijo za usposabljanje iraških varnostnih sil na ozemlju tretje države. NATO si je prizadeval, da ustanovi takšen center, vendar je bilo za to premalo interesa. V kolikor bi Slovenija dejansko želela usposablјati iraške varnostne sile na ozemlju tretje države, bi sama morala zagotoviti logistiko, financiranje, varovanje in vse ostalo, kar bi stalo Slovenijo milijarde dolarjev. Milijarde dolarjev! Imeli smo tudi možnost, da to usposabljanje opravimo oziroma organiziramo na ozemlju Slovenije, vendar je bila naša ocena, da je z varnostnega vidika to bistveno večje tveganje, poleg tega bi to predstavljalo dodatne logistične probleme. Bi morali vse to sami narediti. Štirje inštruktorji, ki bodo odšli v bazo v Bagdadu oziroma pri Bagdadu, se bodo vključili v obstoječ sistem, ki ga izvaja NATO in kjer je za vse te stvari od logistike do varovanja in vse ostalo, poskrbljeno. Vlada se zaveda, da ta napotitev predstavlja določeno varnostno tveganje za tiste državljane Republike Slovenije, ki bodo tukaj sodelovali, vendar je Slovenija že do sedaj prevzemala mednarodne obveznosti, v okviru katerih so bili naši državljani izpostavljeni enakemu, včasih tudi večjemu varnostnemu tveganju in s tega vidika ni popolnoma nič novega. Zavedamo se tudi, da se glede na število vojakov, ki jih ima Slovenija v tujini v mirovnih in drugih vojaških aktivnostih NATO in OZN, zgodi marsikaj. Slovenija ima v tujini preko 250 vojakov in častnikov. Primerjalno gledano je to toliko, kot bi imele ZDA v takšnih misijah 150.000 vojakov ali neka večja evropska država 30, 40, 50 tisoč. Takšna tudi približno so ta razmerja. Za Slovenijo je to velika odgovornost, tudi določeno finančno breme, vendar glede na to, da smo člani mednarodnih organizacij, da pričakujemo, da bo v primeru potrebe tudi Slovenija deležna zagotavljanja varnosti. Seveda bi ravnali zelo

neverodostojno v kolikor tudi Slovenija ne bi bila pripravljena sama sodelovati v naporih mednarodne skupnosti za stabilizacijo razmer kjerkoli na svetu na področju odgovornosti teh organizacij, ki jim pripadamo.

Toliko v obrazložitev te odločitve. Naj rečem, da vlada in tudi jaz osebno nismo pričakovali, da bo ta odločitev, ki je zelo logičen korak glede na vse predhodne odločitve od leta 2004 naprej ali pa od leta 1992, ko je Slovenija postala članica OZN, da bo vzbudila toliko polemik, toliko nasprotovanj in tako naprej. Seveda je povsem legitimno, da državljani Republike Slovenije različno gledajo na take odločitve. Je popolnoma jasno kdo ima tukaj odgovornost in kdo je odločitev sprejel, kakšna je slovenska ustavna ureditev, kakšne so naše mednarodne obveznosti. Vendarle pa se je treba zavedati, da je odločitev, ki jo je prejela slovenska vlada ena zadnjih tovrstnih odločitev v Evropi, v EU in v okviru zveze NATO, da ne gre za 4000, ampak za 4 inštruktorje in da je zadeva bistveno, bistveno predimenzionirana.«